

عنوان رشته به فارسی و انگلیسی:

فناوری اطلاعات سلامت: Health Information Technology

مقطع تحصیلی: کارشناسی پیوسته (BS)

تعریف رشته:

رشته فن آوری اطلاعات سلامت، شاخه ای از علوم پزشکی است که با استفاده از سخت افزارها و نرم افزارهای کامپیوتری به پردازش اطلاعات پرداخته، آنها را ذخیره، بازیابی و به اشتراک گذاشته و امکان استفاده از داده های سلامت و دانش را برای تسهیل ارتباطات و تصمیم سازی فراهم می کند.

شرایط و نحوه پذیرش در دوره:

به صورت متمرکز و از طریق کنکور سراسری با دارا بودن شرایط تحصیلی و سلامت جسمی و روانی مطابق مقررات پذیرش می شوند.

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران:

با رفورم استانداردسازی بیمارستانهای آمریکا در اوائل قرن بیستم، توجه بسیار زیاد بیمارستانها و پزشکان به مدارک پزشکی و ثبت اطلاعات بیماران جلب گردید. به همین دلیل انجمن پزشکی آمریکا و بدنال آن انجمن مدارک پزشکی آمریکا (انجمن مدیریت اطلاعات سلامت آمریکا) بر آن شدند تا با آموزش های دانشگاهی به تربیت افراد با تخصص فنی مناسب پرداخته و کیفیت مدارک پزشکی را ارتقاء دهند. در سال ۱۹۲۸ برای اولین بار انجمنی با موضوع مدارک پزشکی در دنیا شروع به کار کرد اما مجوز تدریس دوره های آموزشی این رشته در دانشگاهها در سال ۱۹۳۴ رسماً صادر شد. در ایران اولین بار مدارک پزشکی در دروس دوره فوق لیسانس اداره امور بیمارستانها تدریس شد. از سال ۱۳۴۳ در بیمارستان های جدیدالتاسیس برای هر بیمارستان یک نفر بایگان پزشکی به منظور تأسیس بخش مدارک پزشکی و نگهداری پرونده ها استخدام شد. وزارت بهداشتی جهت تأمین این نیروها در سال ۱۳۴۶ برای اولین بار اقدام به تأسیس آموزشگاهی نمود و در یک دوره یکساله به پرورش این کارکنان پرداختند. مرکز آموزش فنی هلال احمر از سال ۱۳۵۳ دوره های شش ماهه مدارک پزشکی را تشکیل داد. برخی از دروس این دوره عبارت از مدارک پزشکی، کدگذاری بیماریها، آماربیمارستانی، اصول بایگانی، آناتومی، اصطلاحات پزشکی و کارآموزی بودند. آموزش های دانشگاهی رشته از سال ۱۳۵۱ در انسیتو عالی علوم بیمارستانی در تهران و در دوره های کاردانی و کارشناسی آغاز شد. پس از تشکیل وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و ایجاد دانشگاه های علوم پزشکی از سال ۱۳۶۳ به بعد مقاطع کاردانی این رشته در این دانشگاهها تأسیس شد. به دنبال دوره های کاردانی، دوره های کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری نیز به ترتیب پیشنهاد و به تصویب نهائی شورای عالی برنامه ریزی رسید. اما در دهه ۱۹۹۰ در سراسر دنیا تغییراتی بنیادین در رشته مدارک پزشکی به علت تغییر مدارک پزشکی کاغذی به مدارک پزشکی کامپیوتری و الکترونیکی و نفوذ شگرف فناوری های اطلاعاتی در نحوه بکارگیری و استفاده از اطلاعات رخ داد و نام رشته و حرفه در سراسر دنیا از مدارک پزشکی به فناوری اطلاعات سلامت تغییر یافت تا چارچوبی روزآمد برای ارائه مدیریت فراگیر اطلاعات در حوزه سلامت و مبادله ایمن اطلاعات تدوین شود. از آنجائیکه برای استفاده از فناوری های جدید بکارگیری نیروهای متخصص آموزش دیده ضروری می نمود و رویکردها و برنامه های درسی موجود پاسخگوی نیازهای اطلاعاتی جامعه نبودند، لذا نام رشته و حرفه مدارک پزشکی در ایران نیز به فناوری اطلاعات سلامت تغییر یافت. در سال

۱۳۸۸ برنامه ریزی جدید درسی که تغییرات بسیار زیادی در سرفصل ها و محتوی دروس آن انجام شده بود از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی ابلاغ شد. دانشجویان این رشته با برنامه ریزی جدید مشغول به تحصیل شدند تا بتوانند تصدی و مدیریت بخش فناوری اطلاعات سلامت مشتمل بر تحلیل و سازماندهی اطلاعات و کدگذاری اطلاعات پزشکی بیماران در مراکز بهداشتی درمانی، تحلیل شاخص های آمار بیمارستانی، ارائه اطلاعات پزشکی به کاربران مجاز با رعایت موازین قانونی، اجرای مصوبات مربوط به اطلاعات پزشکی بیماران، مشارکت در امور مربوط به خدمات ماشینی اطلاعات سلامت و مشارکت در طراحی فرم های اطلاعات سلامت را برعهده گیرند. در حال حاضر سال ۱۳۹۷ برنامه آموزشی کارشناسی پیوسته رشته فناوری اطلاعات سلامت توسط ۲۳ دانشکده وابسته به دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی در حال اجراء است.

جایگاه شغلی دانش آموختگان:

دانش آموختگان این دوره می توانند در جایگاه های زیر انجام وظیفه نمایند:

- بیمارستانها
- معاونت درمان
- معاونت بهداشتی
- معاونت پژوهشی
- سایر حوزههای ستادی
- کارشناس گروه آموزشی مربوطه
- فلسفه (ارزش ها و باورها):

در تدوین این برنامه و در آموزش دانشجویان فناوری اطلاعات سلامت ارزش های زیر مدنظر می باشند:

- در این برنامه آموزشی سعی براین است که اخلاق حرفه ای و مسئولیت پذیری دانشجویان تقویت شود.
- با آگاهی دانشجویان از منشور حقوقی بیمار، حق تصمیم گیری آگاهانه فرد در بدو پذیرش در مراکز بهداشتی، درمانی رعایت شود.
- در این برنامه سعی بر آن است تا با افزایش دانش حرفه ای و روزآمد، ذخیره، بازیابی و به اشتراک گذاری اطلاعات سلامت به نحو احسن انجام تا ارتقاء سلامت افراد جامعه به بهترین شکل حاصل آید.
- با اتکاء به قدرت تفکر، خلاقیت و اخلاق، توزیع عادلانه خدمات و اطلاعات سلامت بدست می آید.
- استفاده از داده های سلامت و توزیع دانش در سایه کار تیمی معنی می یابد.
- در ارتباطات و تصمیم گیری ها به صحت اطلاعات، حقوق بیماران و مسئولیت حوزه سلامت توجه می شود. استفاده از روشهای نوین در آموزش که به بهبود یادگیری کمک نموده و بر پایه ضرورت، نیاز و توانائی طرح ریزی شده باشد، بکار گرفته شود.

- اطلاعات و خدمات سلامت با حفظ حریم شخصی و امنیت و محرمانگی اطلاعات افراد در دسترس قرار گیرد.
- استفاده از نتایج تحقیقات در افزایش کیفیت آموزش ها کمک می کند.
- آموزش رشته فناوری اطلاعات سلامت منجر به افزایش توانایی حرفه ای دانشجویان در بکارگیری فناوری های اطلاعاتی در حوزه سلامت شود.
- مشارکت بیمار در امر درمان از طریق اخذ رضایت آگاهانه حفظ شود.
- از بیمار، ارائه کنندگان مراقبت و بیمارستان با رعایت جنبه های قانونی اطلاعات سلامت حمایت شود.

دورنما (چشم انداز)

طی ده سال آینده برنامه آموزشی دوره کارشناسی فناوری اطلاعات سلامت همگام با نیازها و رویکردهای در حال تغییر جامعه خواهد توانست استانداردهای منطقه ای و جهانی رشته فناوری اطلاعات سلامت را کسب کند. دانش آموختگان این رشته، جایگاه تعریف شده و موثری در ارائه اطلاعات سلامت در کلیه سطوح و واحدهای وابسته به مدیریت و فناوری اطلاعات سلامت در نظام سلامت کشور بدست خواهند آورد. دانش آموختگان این رشته، خدمات موثری را در راستای ارتقای کیفیت خدمات، ارائه خواهند نمود و از نظر استانداردهای مدیریت اطلاعات در مقایسه با کشورهای منطقه رتبه اول تا سوم را کسب خواهند نمود.

رسالت (ماموریت)

رسالت این دوره، تربیت نیروهای آگاه به مسائل علمی روز، توانمند، مسئولیت پذیر و حساس به سلامت افراد و جامعه در حیطه فناوری اطلاعات سلامت است که تخصص خود را در زمینههای بکارگیری فناوری اطلاعات در حوزه سلامت، پردازش، ذخیره و بازیابی اطلاعات جهت تسهیل ارتباطات تیم درمانی و تصمیم سازی در نظام سلامت در اختیار جامعه قرار دهند و با برقراری ارتباط موثر، اطلاعات بالینی و مالی (کنترل هزینه و کاهش کسورات بیمارستانی) مورد نیاز را برای ارائه دهندگان در عرصه های آموزشی، پژوهشی، بهداشتی، درمانی و مؤسسات بیمه فراهم و از حقوق و اطلاعات بیماران و بیمارستان حمایت کنند.

اهداف کلی:

اهداف این رشته در مقطع کارشناسی عبارتند از تربیت دانش آموختگانی که:

- بتوانند به پردازش و مدیریت داده های اطلاعات سلامت با استفاده از سخت افزارها و نرم افزارهای کامپیوتری بپردازند.
- در راستای ارتقاء خدمات درمانی، داده های سلامت را جمع آوری، ذخیره، بازیابی، پردازش و تفسیر نمایند.
- سیستم اشتراک گذاری داده های سلامت فراهم سازند، تا ارتباطات و تصمیم سازی در نظام سلامت تسهیل شوند.

توانمندی و مهارت های مورد انتظار برای دانش آموختگان (Expected Competencies)

الف: توانمندی های پایه مورد انتظار (General Competencies):

- مهارت‌های ارتباطی - تعامل
- مهارت‌های تفکر نقادانه و حل مسئله
- مهارت‌های مدیریت (سیاستگذاری- برنامه ریزی- سازماندهی- پایش، نظارت و کنترل- ارزشیابی)
- عملکرد مبتنی بر شواهد
- عملکرد مبتنی بر فرآیند
- کار در محیط های حرفه ای
- آموزش مسایل مربوط به رشته به ذینفعان
- توانایی سالم سازی فیزیکی و روانی محیط کار

ب: توانمندی‌های اختصاصی مورد انتظار (Special Competencies):

- پذیرش بیماران بستری، سرپائی و اورژانس
- ذخیره، بازیابی و به اشتراک گذاری اطلاعات
- کدگذاری بیماری ها، اقدامات و مرگ و میر
- مدیریت سیستم های اطلاعات بیمارستانی (Health Information System-HIS)
- مدیریت آمار و فناوری اطلاعات
- تهیه، پردازش، تفسیر و نمایش آمارهای مرتبط با سلامت
- مدیریت کیفیت داده ها
- ثبت بیماریها و مدیریت نظام ثبت بیماریها
- استفاده (بکارگیری) از فناوری های اطلاعاتی در حوزه سلامت
- پاسخگوئی به مراجعات قانونی بیماران و مراجع قانونی ذیصلاح
- حفاظت از امنیت اطلاعات سلامت
- بکارگیری اطلاعات بالینی و اداری
- پیگیری و رسیدگی به مستندات ترخیصی بیماران جهت امور بیمه ای و محاسبه هزینه ها
- کارشناسی های بیمه ای
- بازدید از واحدهای درمانی
- تصدی سامانه های اطلاعاتی در حوزه های ستادی
- کارشناسی امور فناوری اطلاعات در واحدهای آموزشی و پژوهشی

انتظارات اخلاقی از فراگیران

- منشور حقوقی بیماران به خصوص حفظ محرمانگی و امنیت اطلاعات و حریم شخصی را دقیقاً رعایت نمایند.
- مقررات مربوط به امنیت اطلاعات در سیستم های اطلاعاتی را رعایت نمایند.
- مقررات مرتبط با حفاظت و ایمنی بیماران، کارکنان و محیط کار را دقیقاً رعایت نمایند
- مقررات مرتبط با Dress Code را رعایت نمایند.
- حرفه ای گرای (Professionalism) را رعایت نمایند.
- از منابع و تجهیزاتاتی که تحت هر شرایط با آن کار می کنند، محافظت نمایند.
- به استادان، کارکنان، همدوره ها و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام آمیز در محیط کار مشارکت نمایند.
- در نقد برنامه ها، ملاحظات اخلاق اجتماعی و حرفه ای را رعایت کنند.
- در انجام پژوهش های مربوط به رشته، نکات اخلاق پژوهش را رعایت نمایند.